Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Ännu några ord om Kierunavaara—Luossavaara jernmalmsfält. Genmäle

K. A. Fredholm

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: K. A. Fredholm (1894) Ännu några ord om
Kierunavaara—Luossavaara jernmalmsfält. Genmäle, Geologiska Föreningen i
Stockholm Förhandlingar, 16:4, 382-384, DOI: [10.1080/11035899409442283](https://doi.org/10.1080/11035899409442283)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035899409442283>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is

expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

Ännu några ord om Kierunavaara—Luossavaara jernmalmsfält.

Genmäle.

Af

K. A. FREDHOLM.

I Februarihäftet för innevarande år af G. F. F. har G. LÖFSTRAND infört en uppsats om »Gångformiga malmbildningar i Norrbotten». I början af denna uppsats erkänner han, att de norrbottenska jernmalmerernas bildningssätt ännu anses ofärdig. De »nya synpunkter», han nu framhållit, torde väl föga bidraga till utredandet af frågan, åtminstone gäller detta för några af de norrbottenska malmen. Jag vill nu ej följa honom på hans rundresa ej blott till alla norrbottenska malmanledning, såväl välkända som apokryfiska, utan äfven i andra länder och verldsdelar.

Jag vill endast korteligen bemöta, hvad han yttrat vid tal om Kierunavaara—Luossavaarafältet, samt inlägga en gensaga mot hans sätt att citera.

På sid. 267 af Bd 13 af G. F. F. yttrar jag: »Utanför norra kartkanten¹ ligger berget Kurravaara, på hvars vestra sida ett särdeles vackert konglomerat med stora och små bollar uppträder. Inom kartområdet har detta iakttagits blott på ett enda ställe, nämligen vester om Väliavaara vid gångstigen, som norr ut går till Kurravaara by. Konglomeratets grundmassa är en grön skiffer, i hvilken bollarne äro inbäddade. Vid Väliavaara liksom norr derom har denna skiffer en brant lutning mot öster.» Litet längre ned på samma sida heter det vidare: »Att (konglomerat)-lagret dock framgår längre mot söder, än kartan angifver, torde vara säkert, ty på östra slutningen af Hopukka ligga vackra block af konglomeratet. Dessa hafva kommit från sydvest, enär isen här, efter hvad refflorna utvisa, rört sig från sydvest mot nordost.»

Det nu citerade har LÖFSTRAND läst och uppfattat på sitt sätt. Han säger nemligen i noten på sidan 141 af sin ofvan nämnda uppsats: »K. A. FREDHOLM anför såsom bevis för dessa malmers

¹ Jemför kartan till uppsatsen: Bergarter och malmer i Luossavaara och Kierunavaara af K. A. FREDHOLM.

sedimentära bildningssätt, G. F. F. 13: 266 följande: 1) Ett vid Välivara norr om Luossavaara i fast klyft anträffadt konglomerat skulle underlagra hela Kirunavaara—Luossavaara-bildningen Konglomeratet i Vällivara¹ träffades söder derom på »Hopukkas östra sluttning», hvarest blocken troligast ligga in situ.»

Häraf framgår, att LÖFSTRAND förvandlar det vester om Väli-
vaara i fast klyft uppträdande konglomeratet till lösa block, hvilka han transporterar till de äfven af mig observerade blocken på Hopukkas östra sluttning. Hvarföre han påtagit sig detta herkulesarbete, nämnes ej. Möjligen är det derföre, att det passar så väl i stycke och för att bli qvitt det förargliga konglomeratet, som i Väli-
vaara underlagrar den porfyriska hälleflintan.

Den breccieartade hälleflintskiffern, som uppträder i utmålet Olof, på Luossavaaras östra sluttning, har iakttagits äfven i utmålet Kalix, vid norra sidan af Syväjärvi invid Hopukka. Denna skiffer torde uppträda hela vägen mellan dessa utmål och äfven söderut från utmålet Olof, ehuru den lösa jordbetäckningen hindrar att härom uttala något med bestämdhet. Säkert är emellertid, att den stryker fram på östra sidan om Hopukka. Med Kurravaarakonglomeratet har den ingenting gemensamt mer än stryknings- och stupningsriktningen.

Hvad beträffar LÖFSTRANDS öfriga inkast mot min ofvan nämnda uppsats, så vill jag endast påpeka, att det ej är »tänkbart, att en förväxling kunnat ega rum mellan konglomeratet och den egendomliga porfyr med hornblende-titanit-inneslutningar, hvilken vanligen anträffas äfven i lösa stenar på Kierunavaaras vestra sida.» Den, som sett det typiska konglomeratet i Kurravaaraberget, kan ej förväxla det med något annat. Har LÖFSTRAND varit i tillfälle att iakttaga det, hvilket jag ej känner, bör han också kunna vidgå detta.

Hvad slutligen beträffar den olika stupningen af hälleflintskiffern på Luossavaaras östra sida, som der är 80° mot öster, och af kvartsiten i östra delen af Haukivaara, som der är 55° mot öster, så är en sådan afvikning ej något ovanligt, till och med inom ett mindre område än det, hvarpå de anförda ställena ligga. Är man ej blott spekulativ geolog, har man nog fått se ett sådant fall ute i det fria mer än en gång. Betydelsen af den porfyriska hälleflintan, som jag iakttagit mellanlagra hälleflintskiffern i Haukivaara escamoterar LÖFSTRAND äfven bort, emedan detta liksom öfriga fakta, som jag framdragit, ej passar väl för hans kammarteorier.

Som ett ytterligare stöd för min åsigt, att sedimentära bergarter framgå invid Luossavaaras och Kierunavaaras vestra sida, vill jag omnämna ett par observationer, som jag gjorde vid mitt senaste besök på platsen, sommaren 1892.

Följer man mot söder den gångstig, som från Hopukka går på vestra sidan om nämnda två berg ned till midten af Luossajärvis

¹ Egennamnens stafningsätt i detta citat är LÖFSTRANDS.

nordöstra strand, träffar man midtför Nokutusjärvis norra ända en liten bäck, som från vester faller in i sistnämnda sjö. Strax vester om gångstigen bildar bäcken ett litet vattenfall, i det den kastar sig utför en brant berghäll. Denna häll består af en mycket sinkornig till tät hälleflinta, ej porfyrisk. Dess stupning och strykning kunde dock ej utrönas.

På östra sidan om malnlagret i Kierunavaara träffades ett par block af konglomerat, som har en påfallande likhet med Kurravaara-konglomeratet. Det ena ligger i utmålet Kaptens sydöstra röse och det andra på höjden vid gångstigen, som leder från kåtaplatsen på Kierunavaara till »hotellet» vid Luossajärvis sydöstra ända.

Det förstnämnda fyndet ligger på hälleflintan helt nära malnlagret. Det andra ligger också på samma porfyrisk hälleflinta, men något längre från malmen. Såväl i Kierunavaara som Luossavaara är bergarten så godt som öfverallt skarpt begränsad mot malnlagret utan några öfvergångar. De nämnda blocken kunna således ej hafva sin moderklyft här på gränsen. Denna måste därför sökas vester om berget, emedan blocken häruppe, såsom redan blifvit nämnt, förts från SV mot NO.¹

Alla på platsen gjorda direkta observationer gifva därför stöd för den åsigten, att sedimentära bergarter underlagra den porfyrisk hälleflintan i Luossavaara och Kierunavaara uteslutande hela deras längd.

¹ Se härom: Bidrag till kännedomen om de glaciala företeelserna i Norrbotten af K. A. FREDHOLM. G. F. F. Bd 13: 5.

(Luleå d. 25 Mars 1894.)